

Luonnos

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavan kotoutumisen edistämisestä annettua lakia. Lakiin olisi tarpeen tehdä eräitä korjauksia, jotka liittyvät vanhentuneisiin lakiviittauksiin ja jotka selkeyttäisivät viranomaisten toimintaa.

Kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa säädetään kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksesta. Esitetään selkeyden vuoksi säädettävän päättötestaukseen liittyen Opetushallituksen roolista ja henkilötietojen käsittelystä nykyistä tarkemmin. Esitetään myös muita tiedonsaantioikeuksia liittyen erityisesti kotoutumisen edistämisen seurantaan ja tiedolla johtamiseen sekä kuntaan ohjaamiseen.

Yksi teknisluontoinen muutos liittyy 1.8.2025 voimaan tulevaan lakiin perusopetuslain muuttamisesta, jolla säädetään uudella tavalla perusopetuksen tukitoimista. Kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaan kunnille maksetaan korvauksia esimerkiksi kansainvälistä suojelua saaville lapsille perusopetuksessa tarjottavien erityisen tuen kustannuksista. Lakiviittaus perusopetuslakiin esitetään muutettavan vastaamaan muuttunutta lakia nykytilan säilyttämiseksi. Lisäksi eräästä korvausten maksamisen edellytyksiä koskevasta säännöksestä puuttuu tarpeellisia viittauksia Ahvenanmaan maakunnan terveyden- ja sairaanhoitoviranomaiseen. Muutokset olisivat luonteeltaan pääosin teknisluontoisia ja säädöshuollollisia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Opetushallituksen rooli kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksessa.....	3
2.2 Muu tiedonsaantisääntely	4
2.3 Korvaukset perusopetuksen tukitoimista	4
3 Tavoitteet	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	6
4.1 Keskeiset ehdotukset ja säännöskohtaiset perustelut	6
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	10
5 Lausuntopalaute	12
6 Voimaantulo	12
7 Suhde muihin esityksiin.....	12
8 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	13
8.1 Henkilötietojen suoja	13
8.2 Kunnallinen ja muu alueellinen itsehallinto.....	14
LAKIEHDOTUS	15
kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta	15
LIITE	21
RINNAKKAISTEKSTI.....	21
kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta	21

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Hallituksen esityksen valmistelu on käynnistynyt viranomaisten aloitteesta. Kotoutumisen edistämistä annetussa laissa (681/2023, jatkossa kotoutumislaki) säädetään kotoutumiskoulutuksesta ja siihen sisältyvästä kielitaidon päättötestauksesta. Kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksen kehittämisestä vastaava viranomainen Opetushallitus on toimeenpanossaan havainnut tarpeita selkeyttää myös lain tasolla Opetushallituksen roolia ja henkilötietojen käsittelyä liittyen mainittuun päättötestaukseen. Kotoutumislainsäädäntöön säädetään myös kotoutumisen asiakastietojärjestelmästä sekä laissa säädettyjen tehtävien mukaisista tiedonsaantioikeuksista. Kehittämisen ja hallintokeskus on asiakastietojärjestelmän kehittämisen yhteydessä tunnistanut uusia tiedonsaantioikeustarpeita liittyen erityisesti kotoutumisen seurantaan ja tiedolla johtamiseen sekä kotoutumisen asiakastietojärjestelmän ylläpitämiseen, joista se on esittänyt lainsäädäntömuutostarpeita. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee päätöksiä kotoutumislain nojalla kunnille maksettavista erityiskorvauksista, kuten perusopetuksessa esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavalla lapselle tarjottavan erityisen tuen kustannuksista. Tämän toimeenpanevan viranomaisen aloitteesta nousi esiin tarve tarkastella kotoutumislain muuttamista perusopetuslain (628/1998) muutoksen myötä. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriössä on todettu kotoutumislain muita säädöshuollollisia muutostarpeita, joita toteutetaan tällä esityksellä.

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Kevään 2025 aikana esityksestä on käyty keskusteluja relevanteilta osin opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen, Kehittämisen ja hallintokeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä Ahvenanmaan maakunnan edustajien kanssa.

Esitysluonnos lähetettiin lausuntokierrokselle ajalla x.x.20xx-x.x.20xx.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat saatavilla julkisessa palvelussa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet/tunnus/TEM057:00/2025>.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Opetushallituksen rooli kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksessa

Eduskunta on kirjelmässään kotouttamisen toimivuudesta¹ edellyttänyt tarkastusvaliokunnan mietinnön² mukaisesti lisäämään kotoutumiskoulutukseen kielitaidon päättötestauksen. Muutos on toteutettu lailla kotoutumisen edistämistä (681/2023). Lain 13 §:n mukaan kunnan on järjestettävä kotoutumisohjelma, jonka on sisällettävä muun muassa edellä mainittu kielitaidon päättötestaus. Lain 26 §:n mukaan Opetushallitus määrää aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet sekä suomen ja ruotsin kielitaidon päättötestauksen toteuttamisesta. Lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 208/2022 vp) perusteluissa on todettu, että Opetushallitukselle tulisi vastuu kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksen valtakunnallisesta kehittämisestä ja ylläpidosta. Opetushallitukselle on myönnetty myös rahoitus tehtävän toteuttamiseen. Hallituksen esityksen (208/2022 vp) perusteluissa on kuvattu, kuinka järjestelmän kehittäminen, noin 500 000 euroa, maksettaisiin olemassa olevasta kotoutumisen edistämisen valtion rahoituksesta. Vuosittainen ylläpito- ja kehittämiskustannus olisi

¹ Eduskunnan kirjelmä EK 35/2018 vp — O 10/2017 vp Kotouttamisen toimivuus.

² Valiokunnan mietintö TrVM 6/2018 vp - O 10/2017 vp. Tarkastusvaliokunta. Kotouttamisen toimivuus.

noin 300 000-400 000 euroa, mikä kattaisi myös Opetushallituksen henkilöstöresurssit. Ylläpito- ja kehittämiskustannuksiin on myönnetty pysyvänä rahoituksena vuodesta 2025 alkaen 400 000 euroa vuodessa vuosien 2023-2025 kehyspäätyksessä, ja tarkistetussa kehyksessä 2025-2028 rahoitus on siirretty Opetus- ja kulttuuriministeriön momentille Opetushallituksen toimintamenoihin.

Opetushallitus on vuosina 2023-2025 kehittänyt kielitaidon päättötestausta ja hankkinut palveluntuottajan rakentamaan alustan, jolla testi teknisesti toteutetaan. Opetushallitus on kuitenkin tuonut esiin, että selkeyden vuoksi olisi syytä säätää lain tasolla sen tehtävästä kehittää ja ylläpitää päättötestijärjestelmää. Lisäksi kielitaidon päättötestauksen kehittämisen yhteydessä on noussut esiin tarpeita selkeyttää siihen liittyvää henkilötietojen käsittelyä ja erityisesti Opetushallituksen tiedonsaantioikeuksia lain tasolla.

2.2 Muu tiedonsaantisääntely

Kotoutumislain 9 luvussa on säädetty tiedonsaantioikeuksia eri viranomaisille, palveluntuottajille sekä alaikäisenä ilman huoltajaa maassa olevien lasten edustajille. Kotoutumisen asiakastietojärjestelmän kehityksen yhteydessä on noussut esiin tarpeita täsmentää erityisesti kehittämis- ja hallintokeskuksen tiedonsaantioikeuksia. Voimassa olevan lain nojalla kehittämis- ja hallintokeskuksen tiedonsaantioikeudet rajautuvat pääosin korvauksia koskeviin tiedonsaantioikeuksiin, mutta kehittämis- ja hallintokeskuksella on merkittävä rooli myös esimerkiksi kotoutumisen seurannassa sekä asiakastietojärjestelmän ylläpitäjänä, minkä vuoksi on tunnistettu lisätiedonsaantioikeuksien tarvetta.

Valtion aluehallintouudistuksen yhteydessä nykyisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tilalle kotoutumisen edistämisen tehtävissä tulevat elinvoimakeskukset, ja osa tehtävistä (esimerkiksi korvausasioita ja alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden tehtäviä) keskitetään vain osalle elinvoimakeskuksia. Tämän johdosta on syntynyt uusi tiedonsaantitarve elinvoimakeskusten välille.

2.3 Korvaukset perusopetuksen tukitoimista

Voimassa olevan kotoutumislain 65 §:n nojalla korvataan valtion varoista kunnille sekä hyvinvointialueille ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle tiettyjä erityiskustannuksia, joita niille syntyy lain 2 §:n 3 ja 4 momenteissa tarkoitetuille henkilöille tarjotuista palveluista. Kotoutumislain 2 §:n 3 momentissa olevilla henkilöillä tarkoitetaan esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavia, kiintiöpakolaisia sekä kotikunnan omaavia tilapäistä suojelua saavia henkilöitä. Pykälän 4 momentissa tarkoitetaan edellä mainittujen henkilöiden perheenjäseniä ja muita omaisia. Lain 65 §:n 2 momentin mukaan ”Valtion varoista korvataan muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettun henkilön osalta varhaiskasvatustien (540/2018) 15 a §:n 3 momentissa tai perusopetuslain 17 §:ssä tarkoitettun erityisen tuen kustannuksia, jollei kustannuksia korvata muun lain nojalla. Valtion varoista korvataan Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettun henkilön osalta lastenhoidosta ja peruskoulusta annetun maakuntalain (Ålands författningsamling 2020:32) II osan 41 §:ssä tai III osan 19 §:ssä tarkoitettun erityisen tuen kustannuksia, jollei kustannuksia korvata muun lain nojalla.”

Kotoutumislain 65 §:n 2 momentin nojalla korvataan siis Manner-Suomen kunnille varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa (628/1998) erityisen tuen kustannuksia, jollei kustannuksia korvata muun lain nojalla. Lakia koskevan hallituksen esityksen (Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi HE 208/2022 vp) perusteluissa todetaan, että ”tällaisia kuluja voisivat olla esimerkiksi erityispäivähoidon kustannuksia

peruspäivähoidon ylittävältä osalta, mikäli tarve perustuu esimerkiksi vammaan tai sairauteen. Koska korvauksen myöntämisen ja erityisten syiden olemassaolon arvioinnin on perustuttava kokonaisharkintaan, jossa huomioon otetaan muun muassa kustannusten syntymisen peruste, sen laatu, aiheutuneiden ja aiheutuvien kustannusten määrä ja muut seikat kyseessä olevassa asiassa, on kustannusten korvaamisessa myös alueellista vaihtelua. Kunnille maksetut muut kuin sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ovat hyvin pieni osa kaikista kunnalle maksettavista korvauksista.” Kehittämis- ja hallintokeskuksen ohje kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) mukaisten kustannusten korvaamisesta kunnille ja hyvinvointialueille (Dnro KEHA/13367/202) mukaan kunnan korvausten edellytyksenä on, ettei kustannuksia korvata muun lain nojalla ja että tarve perustuu esimerkiksi vammaan tai sairauteen. Ohjeen mukaan ”Esimerkiksi vammaisen lapsen avustajasta aiheutuvia kustannuksia varhaiskasvatuksessa tai perusopetuksessa voidaan pitää erityisestä syystä kunnalle maksettavan korvauksen kohteena. Lisäksi voidaan korvata erityisen tuen järjestämisen ja tuen tarpeen arvioinnista selvittämisestä aiheutuneet kustannukset, jos ne johtavat erityisen tuen palveluiden järjestämiseen.”

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) tekivät yhteensä 93 erityiskustannuskorvauspäätöstä kunnille vuonna 2024. Kevään 2025 aikana korvauspäätöksiä oli tehty ELY-keskuksissa 26. Korvaukset liittyvät pääosin henkilökohtaisen avustajan, koulukuljetusten, apuvälineiden sekä aamu- tai iltapäiväkerhon kustannuksiin. Huhtikuussa 2025 työ- ja elinkeinoministeriön ELY-keskuksille tekemän kyselyn perusteella voidaan todeta, että kaikilla alueilla kunnat eivät hae täysimääräisesti 65 §:n 2 momentin mahdollistamia korvauksia, vaikka alueen ELY-keskus olisi korvausten hakemisen mahdollisuudesta kuntaa tiedottanut.

Perusopetuslaissa säädetään oppilaan saamasta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta, joka on tarkoittanut lähinnä muuta kuin pedagogista oppimisen tukea. Lisäksi laissa säädetään tukiopetuksesta, osa-aikaisesta erityisopetuksesta, tehostetusta tuesta ja erityisestä tuesta. Jos tehostettu tuki ei ole riittävää, oppilaan tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan erityisellä tuella. Erityinen tuki koostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2004 oli erityinen tuki kuvattu seuraavasti: ” Opetuksessa erityistä tukea tarvitsevat oppilaat, joiden kasvuun, kehitykseen ja oppimisen edellytykset ovat heikentyneet vamman, sairauden tai toimintavajavuuden vuoksi. Lisäksi erityisen tuen piiriin kuuluvat oppilaat, jotka tarvitsevat psyykkistä tai sosiaalista tukea. Erityisen tuen piiriin kuuluvat myös oppilaat, joilla on opetuksen ja oppilashuollon asiantuntijoiden sekä huoltajan mukaan kehityksessään oppimiseen liittyviä riskitekijöitä.” Nyt 1.8.2025 voimaan tulevassa perusopetuslain muutoksessa tehostetun ja erityisen tuen käsitteistä luovutaan ja niiden sijasta säädetään ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista. Tuen tasojen sijasta sääntely perustuu oppilaan oikeuteen saada sekä ryhmäkohtaisia tukimuotoja että yksilölliseen tilanteeseensa soveltuvia oppilaskohtaisia tukitoimia. Esityksessä oppimisen ja koulunkäynnin tukeen kuuluvat ryhmäkohtaiset tukimuodot, oppilaskohtaiset tukitoimet sekä perusopetuksen oppimäärää ja opetussuunnitelman tavoitteita rajaavat toimet.

Perusopetuslakia on muutettu 1.8.2025 voimaan tulevalla lailla 1090/2024, jolla kumottiin erityistä tukea koskeva säännös (17 §) ja säädettiin uudella tavalla perusopetuksen tukitoimista. Kotoutumislain 65 §:n 2 momentissa viitataan perusopetuslain 17 §:ään, joten viittaus on syytä päivittää vastaamaan muuttunutta perusopetuslakia, jotta korvauksia voitaisiin jatkossakin maksaa muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla perusopetuksessa esimerkiksi kansainvälistä suojelua saaville lapsille tarjottavista tukitoimista nykyistä vastaavasti.

3 Tavoitteet

Hallituksen esityksen tavoitteena on selkeyttää Opetushallituksen roolia ja tiedonkäsittelyä liittyen kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestaukseen. Tavoitteena on myös säätää

tiedonsaantioikeuksista koskien erityisesti kotoutumisen seurantaa, kotoutumisen asiakastietojärjestelmän rekisterinpitäjän tehtäviä sekä kuntaan ohjaamista. Tavoitteena on myös päivittää lakiviittaus perusopetuslain mukaiseen tukeen ajantasaiseksi, jotta korvauksia voitaisiin jatkosakin maksaa muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla perusopetuksessa esimerkiksi kansainvälistä suojelua saaville lapsille tarjottavista tukitoimista nykyistä vastaavasti. Lisäksi tavoitteena on täsmentää eräitä muita kotoutumislain säännöksiä lakiteknisesti.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset ja säännöskohtaiset perustelut

3 §. *Lain soveltaminen työnhakijaan.* Kotoutumislain muuttamisesta annetun lain 1100/2024 yhteydessä laista kumottiin eräitä pykäläiä, minkä johdosta lakiviittaus 3 §:ssä esitetään päivitetävän lakiteknisesti siten, että viitataan vain voimassa oleviin pykäliin.

26 §. *Kotoutumiskoulutuksen sisältö.* Kotoutumislain säätämisen yhteydessä hallituksen esityksen (HE 208/2022 vp) perusteluissa tuotiin esiin, että Opetushallitus kehittäisi ja ylläpitäisi kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättöttestausta, ja Opetushallitukselle on myönnetty rahoitus tehtävään. Selkeyden vuoksi olisi syytä lisätä tehtävä lain tasolle.

Kotoutumiskoulutuksen ja siihen kuuluvan kielitaidon päättöttestauksen järjestämisvastuu on työvoimaviranomaisella tai kunnalla. Lain mukaan työvoimaviranomainen tai kunta vastaa siitä, että tarjolla on kotoutumiskoulutusta kotoutuja-asiakkaiden tarvetta vastaavasti. Lisäksi työvoimaviranomaisen tai kunnan on ohjattava kotoutuja-asiakas, joka ei ole oppivelvollinen, osallistumaan kunnan tai muun tahon toteuttamaan kotoutumiskoulutukseen. Käytännössä Opetushallitus tuottaa jo nykyisin kansallisena palveluna kotoutumiskoulutuksen päättöttestauksen kunnille, joilla on kotoutumisohjelman kokonaisjärjestämisvastuu. Tähän ei esitetä muutosta.

Työnhakijaksi rekisteröityneet kotoutuja-asiakkaat ovat työvoimaviranomaisen palveluissa ja muut kotoutuja-asiakkaat kunnan palveluissa. Työnhakijaksi rekisteröityneen kotoutuja-asiakkaan kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena, josta säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (380/2023). Kotoutumiskoulutus voidaan toteuttaa myös omaehtoisena opiskeluna. Kotoutumiskoulutukseen ja siihen sisältyvään kielitaidon päättöttestaukseen osallistuisi pääosin työnhakijoina olevia kotoutuja-asiakkaita, sillä suurin osa kotoutuja-asiakkaista on työnhakijoita. Työvoimaviranomainen tai kunta voi tuottaa kotoutumiskoulutuksen itse tai hankkia sen palveluntuottajalta. Tähänkään ei esitetä muutosta. Palveluntuottajan tiedonsaantioikeuksista ja virkavastuusta säädetään kotoutumislain 94 ja 96 §:ssä.

Käytännössä kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättöttestauksessa käytetään Opetushallituksen kehittämää ja ylläpitämää testausalustaa ja testitehtäviä. Voimassa olevaa lakia vastaavasti Opetushallitus määräisi edelleen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetus-suunnitelman perusteet sekä suomen ja ruotsin kielitaidon päättöttestauksen toteuttamisesta. Viranomaisen määräys on velvoittava säädös.

Opetushallituksen roolia täsmentävä säännös esitetään lisättävän 4 momenttiin. Muutos olisi teknisluonteinen. Pykälän 1-3 ja 5 momentteihin ei esitetä muutoksia.

59 §. *Valtion korvaus kunnalle, hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle.* Kotoutumislain 8 luvussa säädetään kustannusten korvaamisesta. Korvauksia maksetaan kunnille, hyvinvointialueille sekä Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle pääasiassa kotoutumislain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen

henkilöiden eli esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden ja heidän perheenjäsentensä palveluiden kustannuksista. Lisäksi tiettyjä korvauksia säädetään eräiden erityisryhmien, kuten ihmiskaupan uhrien, palveluiden kustannuksista.

Kotoutumislain 59 §:n 1 momentin mukaan Kehittämis- ja hallintokeskus korvaa kunnalle ja hyvinvointialueelle valtion talousarvion rajoissa tässä laissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään. Lain 59 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään siitä, mistä ajankohdasta lähtien kustannuksia maksetaan. Pääosin korvaus aika alkaa ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä, mutta tiettyjen henkilöiden kohdalla ratkaisevaa on oleskeluluvan saamisajankohta.

Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle maksetaan 62 §:n mukaista laskennallista korvausta sekä hakemuksesta 65 §:n mukaisia erityiskustannuskorvauksia ja 68 §:n mukaisia ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuneiden kustannusten korvauksia. Lain 62 §:n 3 ja 4 momentin mukaan laskennallista korvausta maksetaan kahden vuoden ajan ja kiintiöpakolaisesta kolmen vuoden ajan 59 §:ssä tarkoitettua ajankohdasta. Lain 65 §:n 5 momentin mukaan mainitun pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen kustannukset korvataan enintään kymmeneltä vuodelta 59 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettua ajankohdasta alkaen. Lain 59 §:n 4 momentin mukaan, kun ihmiskaupan uhri on Suomen kansalainen, 68 §:ssä tarkoitettua korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hän on kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) 3 §:n 8 kohdassa tarkoitettua auttamisjärjestelmän piirissä.

Lain tarkoituksena on ollut, että myös Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle maksettavissa korvauksissa korvaus aika alkaa vastaavasti kuin kunnille ja hyvinvointialueille maksettavissa korvauksissa. Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaisen saamista korvausta koskevista 62 ja 65 §:ssä on viittaus 59 §:ssä tarkoitettuihin ajankohtiin, ja ihmiskaupan uhrien osalta ajankohta on säädetty myös 59 §:ssä. Selkeyden vuoksi on syytä lisätä Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomainen 59 §:n otsikkoon sekä 1-3 momentteihin. Muutos olisi teknisluonteinen. Pykälän 4 momenttiin ei esitetä muutosta.

65 §. Valtion korvaus erityiskustannuksista. Pykälän 2 momentin mukaan valtion varoista korvataan muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettua henkilön osalta varhaiskasvatustien (540/2018) 15 a §:n 3 momentissa tai perusopetuslain 17 §:ssä tarkoitettua erityisen tuen kustannuksia, jollei kustannuksia korvata muun lain nojalla. Kyseessä on siis esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavan lapsen, kotikunnan omaavan tilapäistä suojelua saavan lapsen tai kiintiöpakolaislapsen varhaiskasvatuksen tai perusopetuksen erityisen tuen kustannukset.

Perusopetuslakia on muutettu 1.8.2025 voimaan tulevalla lailla 1090/2024, jolla kumottiin erityistä tukea koskeva säännös (17 §) ja säädettiin uudella tavalla perusopetuksen tukitoimista. Kotoutumislain 65 §:n 2 momentissa viitataan perusopetuslain 17 §:ään, joten viittaus esitetään muutettavan vastaamaan muuttunutta perusopetuslakia, jotta korvauksia voitaisiin jatkossakin maksaa kunnalle perusopetuksessa esimerkiksi kansainvälistä suojelua saaville lapsille tarjottavista tukitoimista nykyistä vastaavasti. Kyseessä olisi lakitekkinen muutos.

Perusopetuslain 20 c §:ssä säädetään oppilaskohtaisista tukitoimista. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat oppilaskohtainen erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja lain 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet.

Tarkoitus ei ole laajentaa kotoutumislain 65 §:n mukaisia korvauksia nykyisestä käytännöstä kattamaan jatkossa kustannuksia, joita syntyy esimerkiksi erityisopettajan opetuksesta. Nykytilaa vastaavasti korvausten edellytyksenä on, ettei kustannuksia korvata muun lain nojalla ja että tarve perustuu esimerkiksi vammaan tai sairauteen. Nykyistä vastaavasti korvaukset liittyisivät esimerkiksi lapsen henkilökohtaisen avustajan, sekä apuvälineiden kustannuksiin.

Lain voimaantulosäännöksessä esitetään, että edellä mainittuja korvauksia voisi hakea takautuvasti myös 1.8.2025 jälkeen syntyneistä kustannuksista, vaikka tämän esityksen mukainen lakiehdotus tulisi voimaan vasta sen jälkeen. Lain 70 §:n 1 momentin mukaan kunnan on haettava korvausta Kehittämis- ja hallintokeskukselle osoitetulla hakemuksella viimeistään kahden vuoden kuluttua sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana tapahtuneesta toiminnasta korvausta haetaan. Kunta voisi siis hakea korvauksia ajalla 1.8.2025-31.12.2025 syntyneistä kustannuksista vuoden 2027 loppuun mennessä. Kotoutumislain 65 §:n 4 momentin mukaisesti korvaamisen edellytyksenä on lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös korvausten maksamisesta.

Pykälän 1 ja 3-5 momentteihin ei esitetä muutosta.

72 §. Asiakastietojen käsittelytarkoitukset. Lisättäisiin pykälän 1 momenttiin kiintiöpakolaiset, sillä kotoutumislain mukainen käsite maahanmuuttaja määritellään Suomeen muuttamisen kautta ja kotoutumisen asiakastietojärjestelmässä on tarkoitus käsitellä kiintiöpakolaisten tietoja jo ennen maahan saapumista esimerkiksi kuntaan ohjaamisen kysymyksissä. Kuntaan ohjaamisen prosessi edellyttää viranomaisilta jo nykyisin kiintiöpakolaisten tietojen käsittelyä ja käsittelyn mahdollistaminen asiakastietojärjestelmässä lisää viranomaisten välisen tiedonvaihdon tietoturvaa merkittävästi.

73 §. Käsiteltävät tiedot. Lisättäisiin pykälän 1 momentin 9 kohtaan viittaus kuntaan ohjaamista koskevan 43 §:n lisäksi kuntapaikalle ohjattavan vastaanottoon liittyviä tehtäviä koskeva 44 §. Lain 44 §:ssä säädetään kunnan tehtävistä liittyen kuntapaikalle ohjaamista. Tällä muutoksella ei muutettaisi kunnan tehtäviä, vaan mahdollistettaisiin se, että niitä koskevia tietoja voisi käsitellä kotoutumisen asiakastietojärjestelmässä. Kotoutumisen asiakastietojärjestelmässä voisi olla jatkossa kirjauksia esimerkiksi kuntapaikalle ohjatun henkilön asunnon järjestämiseen liittyen, jonka lisäksi mahdollistaisi. Pykälään ei esitetä muilta osin muutoksia.

80 §. Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaan asiakastietojärjestelmään. Voimassa olevan kotoutumislain 80 §:n 1 momentin mukaan kunta myöntää käyttöoikeuden hyvinvointialueen palveluksessa olevalle henkilölle, joka osallistuu 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin laatimiseen tai 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimiseen tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen. On kuitenkin todettu, että esimerkiksi kuntaan ohjaamisessa tapahtuva hyvinvointialueen kuuleminen (43 §:n 3 mom.) voitaisiin myös toteuttaa asiakastietojärjestelmää käyttäen, jolloin hyvinvointialue tarvitsisi käyttöoikeuden siihenkin tarkoitukseen. Asiakastietojärjestelmää voidaan jatkossa käyttää muihinkin tarkoituksiin, joten ei ole tarkoituksenmukaista rajata hyvinvointialueen käyttöoikeutta liian tiukasti, vaan esitetään, että käyttöoikeus voitaisiin myöntää myös muihin tämän lain mukaisiin tehtäviin.

83 §. Kuntaan ohjaamisen alueellinen tiedonsaanti. Pykälän 1 momenttiin ei esitetä muutosta. Pykälän 2 momentissa esitetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tiedonsaantioikeutta 2 momentissa mainituilta viranomaisilta, eli erityisesti kunnilta, hyvinvointialueilta sekä Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselta. Tiedonsaantioikeus liittyy voimassa olevan lain 43 §:n mukaiseen tehtävään, jonka mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi ohjata kuntaan myös 2 §:n 4 momentissa tarkoitetun henkilön. Lähtökohtaisesti

2 §:n 4 momentin mukaiset henkilöt eivät tarvitse kuntaan ohjaamista. Kuitenkin jos esimerkiksi ilman huoltajaa Suomessa olevan alaikäisen 2 §:n 4 momentissa tarkoitettu perheenjäsen muuttaa Suomeen, voi olla tarpeen ohjata hänet 43 §:n mukaisesti kuntapaikalle. Nykyisin kunta tai hyvinvointialue tarvitsee esimerkiksi henkilön suostumuksen voidakseen luovuttaa tämän tietoja toiselle viranomaiselle EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja muun tietosuojasääntelyn mukaisesti. Tämän pykälän muutoksella esitetään tiedonsaantioikeuden laajennusta, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi saada tiedon henkilöstä kunnalta tai hyvinvointialueelta suoraan lain nojalla. Tiedonsaantioikeus esitetään rajattavan kuitenkin välttämättömiin tietoihin.

Lisäksi pykälään esitetään tehtävän tekninen korjaus, jolla poistetaan kohderyhmän määritelmästä termi "kuntaan ohjatuista". Jo nykyisin 2 momentin mukaisten lain 2 §:n 3 ja 4 momentin mukaisten henkilöiden tietoja on tarkoitus käsitellä jo ennen kuntaan ohjaamista sekä sen jälkeen.

Kuntapaikoille on tarkoitus ohjata kotoutumislain 43 §:n mukaisesti kiintiöpakolaiset sekä haavoittuvassa asemassa olevat oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat ja kotikunnan saamisen edellytykset täyttävät tilapäistä suojelua saavat, jotka eivät pysty siirtymään vastaanottokeskuksesta kuntaan vastaanottokeskuksen tukitoimia hyödyntäen tai itsenäisesti, vaan tarvitsevat enemmän tukea ja kunnan järjestämän asunnon. Kotoutumislain 43 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi ohjata kuntaan myös 2 §:n 4 momentissa tarkoitettun henkilön, vaikka Maahanmuuttovirasto tai vastaanottokeskus eivät tee kyseisistä henkilöistä esityksiä elinkeino-, liikenne- ja ympäristö -keskukselle. Lain perusteluissa (HE 208/2022 vp) todetaan kuitenkin, että pääasiallisesti perhesiteen perusteella saapuvat muuttavat kuntaan itsenäisesti: "Perhesiteen perusteella tuleva henkilö järjestää muuttonsa Suomeen itsenäisesti ja muuttaa yleensä siihen kuntaan, jossa hänen perheenjäsenensä jo asuu." Mahdollistamalla kotoutumislain 2 §:n 4 momentin mukaisten henkilöiden ohjaaminen kuntapaikalle tarkoituksena on ollut varmistaa, että poikkeustilanteissa, joissa perheen yhdistämisen kautta kuntaan saapuva henkilö on esimerkiksi alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneen lapsen tai nuoren alaikäinen sisarus, viranomaiset voivat varautua henkilön saapumiseen ja varmistaa saapumisen sujuvuus ohjaamalla hänet kuntapaikalle. Täten tapauksissa, joissa kyse olisi haavoittuvassa asemassa olevasta tai muuten erityistä tukea tai viranomaisyhteistyötä edellyttävän henkilön vastaanotosta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi harkintaansa perustuen tehdä kuntapaikalle ohjaamisen myös kotoutumislain 2 §:n 4 momentin mukaisista henkilöistä kotoutumislain 43 §:n perusteella.

86 §. *Kotoutumista edistävien palveluiden tarjoamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus.* Pykälän 1 ja 3 momentteihin esitetään lisättävän selkeyden vuoksi työvoimaviranomainen. Muutos selkeyttää sitä, että kotoutumista edistäviä palveluita tarjoaa joko kunta tai kunnan työvoimaviranomainen riippuen siitä, onko kotoutuja-asiakas työnhakija vai ei. Muutos olisi teknisluonteinen.

Pykälän 4 momenttiin esitetään lisättävän Opetushallitus sekä Kehittämis- ja hallintokeskus, joilta työvoimaviranomainen tai kunta voisi tarvita tietoa erityisesti kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksen tuloksesta esimerkiksi päivittäessään kotoutumissuunnitelmaa. Käytännössä tarkoituksena on, että kielitaidon päättötestauksen tulokset olisivat saatavilla työvoimaviranomaisen käyttämässä asiakastietojärjestelmässä, jonne ne saataisiin rajapintaratkaisuja hyödyntäen tai jonne ne kirjaisi palveluntuottaja. Jossain tilanteessa työvoimaviranomainen tai kunta voi kuitenkin haluta Opetushallitukselta tarkempaa tietoa esimerkiksi testin eri osioiden tuloksista, jonka vuoksi tiedonsaantioikeus on syytä säätää. Tiedot voisi saada suoraan myös Opetushallituksen hankkiman palvelualustan palveluntuottajalta. Myös seurannan ja tiedolla johtamisen kannalta työvoimaviranomaisella, kunnalla sekä Kehittämis- ja hallintokeskuksella voi olla tarpeen saada jonkinlaisia kohteja esimerkiksi erilaisia koulutuspolkuja tai eri nopeus- tai taitotasolla toteutettujen kotoutumiskoulutusten tuloksista. Kehittämis- ja hallintokeskuksen

tiedonsaantioikeudesta esitetään säädettävän 92 a §:ssä. Tiedonsaantioikeus esitetään rajattavan kuitenkin välttämättömiin tietoihin.

92 §. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen muu tiedonsaantioikeus. Esitetään lisättävän uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot toiselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta sekä kehittämis- ja hallintokeskukselta. Tiedonsaantioikeuden tarve on seurausta valtion aluehallintouudistuksesta, jonka myötä kotoutumislain mukaisia elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäviä keskitetään osittain elinvoimakeskuksiin. Jatkossa esimerkiksi kotoutumislain mukaisia alaikäisenä ilman huoltajaa tulleita lapsia ja nuoria koskevia tehtäviä hoidetaan kolmessa elinvoimakeskuksessa sekä eräitä korvausasioita yhdessä elinvoimakeskuksessa. Sen sijaan esimerkiksi kunta-ohjaamisen tehtäviä kuitenkin hoidetaan jokaisessa elinvoimakeskuksessa. Tästä johtuen elinvoimakeskusten välillä syntyy uudenlaisia tiedonsaantitarpeita. Tietoja voidaan tarvita myös kehittämis- ja hallintokeskukselta, jonka ylläpitämään kotoutumisen asiakastietojärjestelmään tallennetaan muun muassa kunta-ohjaamisen tietoja. Tiedonsaantioikeus esitetään rajattavan kuitenkin välttämättömiin tietoihin.

92 a §. Kehittämis- ja hallintokeskuksen muu tiedonsaantioikeus. Voimassa olevassa kotoutumislaisissa Kehittämis- ja hallintokeskuksella on tiedonsaantioikeus 90 §:ssä säädetysti korvaushakemusten käsittelemiseksi. Kehittämis- ja hallintokeskuksella on kuitenkin säädetty lain 56 §:ssä muitakin tehtäviä, erityisesti kotoutumisen edistämisen tuloksellisuuden ja toimivuuden seuraaminen ja arvioiminen sekä sitä koskevan tiedon tuottaminen. Lisäksi Kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäviin kuuluu mm. 9 luvussa säädetyn kotoutumisen tietojärjestelmän rekisterinpitoon liittyvien tehtävien hoitaminen. Myös näiden tehtävien hoitamiseksi Kehittämis- ja hallintokeskus tarvitsee laissa säädetyn oikeuden käsitellä maahanmuuttajien, kotoutuja-asiakkaiden sekä kiintiöpakolaisten henkilötietoja. Tiedonsaantioikeus esitetään rajattavan kuitenkin välttämättömiin tietoihin. Tiedonsaantioikeus koskee muun muassa tietoja, jotka ovat välttämättömiä kehittämis- ja hallintokeskukselle tässä laissa säädettyjen kotoutumista edistävien palveluiden toimeenpanoon, seurantaan ja arviointiin liittyvien tehtävien hoitamiseksi, ml. kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksen ja kuntaan ohjaamisen osalta.

92 b §. Opetushallituksen tiedonsaantioikeus. Esitetään säädettävän uusi pykälä. Esitetään säädettävän kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksen kehittämisestä ja ylläpitämisestä vastaavalle Opetushallitukselle tiedonsaantioikeus kunnalta ja työvoimaviranomaiselta, Kehittämis- ja hallintokeskukselta sekä palveluntuottajalta. Tiedonsaantioikeus esitetään rajattavan kuitenkin välttämättömiin tietoihin.

94 §. Palveluntuottajan kotoutumista edistävien palveluiden tuottamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus. Esitetään lisättävän pykälään Opetushallitus sekä kehittämis- ja hallintokeskus, joilta palveluntuottaja voisi tarvita tietoa erityisesti kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksen tuloksesta esimerkiksi arvioidessaan kotoutumiskoulutuksen opiskelijan kielitaitoa. Tiedot voisi saada suoraan myös Opetushallituksen hankkiman palvelualustan palveluntuottajalta. Päättötestin tietojen voidaan katsoa sisältyvän kohtaan 18 eli ”muut kuin 1–17 kohdassa tarkoitettut opetukseen tai palveluun osallistumisen kannalta välttämättömät tiedot”.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia. Nykytilaan verrattuna taloudellisia vaikutuksia ei ole myöskään sillä, että lakiehdotuksen 65 §:n myötä sillä, että kunnat voisivat jatkossakin haakea valtion korvauksia perusopetuksessa esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavalle lapselle tarjottavista tukitoimista, mikäli niitä ei korvata jo jonkin muun lainsäädännön nojalla. Ilman

muutosta oikeustila olisi epäselvä siltä osin, voisiko kunta hakea jatkossa näitä korvauksia ilman voimassa olevaa lakiviittausta, vai syntyisikö niiden maksamatta jättämisestä valtiontaloudelle marginaalinen säästö ja kuntataloudelle kustannuksia lisäävä menoerä. On myös syytä huomioida, että kotoutumislain mukaisia korvauksia voi hakea takautuvasti kahden kalenterivuoden ajalta, jonka vuoksi kunta voisi joka tapauksessa hakea 31.7.2024 asti syntyneitä kustannuksia 31.12.2026 asti, jolloin mahdollinen taloudellinen vaikutus lakimuutoksen tekemättä jättämisestä olisi tullut huomioitavaksi vasta vuodesta 2027 alkaen.

Vuonna 2025 elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ovat tehneet kunnille tammi-huhtikuu välisenä aikana 23 erityiskustannuskorvauspäätöstä perusopetuksessa syntyneisiin kustannuksiin. On oletettavaa, että vuonna 2025 tehdään enemmän päätöksiä kuin keskivertovuonna, sillä päätöksen voi tehdä pidemmälle ajalle kuin kalenterivuodelle, ja lakimuutoksesta johtuen vanhat päätökset eivät enää sovellu vuonna 2025 ja sen jälkeen syntyneisiin kustannuksiin.

Perusopetuksessa syntyneistä erityiskustannuksista ei ole saatavilla selkeää vuosikustannusarviota, koska kehittämis- ja hallintokeskuksen talousseuranta ei ole ennen vuotta 2025 erotellut seurantakoodein kunnille perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa syntyneitä erityiskustannuskorvauksia erikseen muista samalle seurantakoodille kohdennetuista kustannuksista. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tukitoimien kustannusten korvaukset olivat osa kumotun kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 49 §:n 1 momentin 3 kohtaa ”muut erityiskustannukset”, joka kattoi myös muunlaisia kustannuksia, kuten sosiaalihuoltolain mukaisia erityiskustannuksia, joita kunnille on takautuvasti korvattu vielä vuoden 2024 loppuun saakka.

Erityiskustannuksista haetaan korvauksia takautuvasti jopa kaksi vuotta kustannusten syntyamisen jälkeen. Tästä syystä tietyn vuoden aikana elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tekemiä erityiskustannuskorvauspäätöksiä ei voi suoraan verrata kehittämis- ja hallintokeskuksen samana vuonna maksamiin korvaussummiin. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tekemä erityiskustannuskorvauspäätös voi olla voimassa 10 vuotta korvausten piiriin kuuluvan henkilön ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa syntyneiden erityiskustannusten korvauspäätösten ajat mukailevat useimmiten kunnassa tehtyä erityisen tuen päätöstä.

Esitys selkeyttää lainsäädäntöä ja viranomaisten toimintaa. Lakiehdotuksen 26 §:n muutos selkeyttäisi Opetushallituksen roolia kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättöttestaukseen liittyvän järjestelmän kehittämisestä ja ylläpidosta vastaavana viranomaisena ja eräisiin tiedonsaantioikeuksiin esitetyt muutokset mahdollistaisivat kielitaidon päättöttestausta koskevien henkilötietojen luovuttamisen viranomaisten ja palveluntuottajien välillä nykyistä vahvemmin. Opetushallitukselle on myönnetty rahoitus kielitaidon päättöttestauksen kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Ylläpitämistä koskeva rahoitus on myönnetty pysyvänä rahoituksena vuosien 2023-2025 kehyspäätöksessä, ja tarkistetuissa kehyksessä 2025–2028 rahoitus on siirretty Opetus- ja kulttuuriministeriön momentille Opetushallituksen toimintamenoihin. Muutos ei täten lisäisi Opetushallituksen työmäärää eikä vaatisi lisäresursseja.

Lakiehdotuksen 59 §:n myötä oikeustila selkeytyisi siltä osin, että myös Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaista koskisi mainitun säännöksen sisältämä sääntely esimerkiksi siitä, mistä alkaen korvauksia maksetaan. Lakiehdotuksen 65 §:n myötä kunta voisi jatkossakin hakea valtion korvauksia perusopetuksessa esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavalle lapselle tarjottavista tukitoimista, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi jatkossakin tehdä päätöksiä näistä korvauksista ja kehittämis- ja hallintokeskus voisi jatkossakin maksaa näitä korvauksia. Muutos ei lisäisi mainittujen viranomaisten työmäärää eikä vaatisi lisäresursseja.

Myös 9 luvussa säädettyihin tiedonsaantioikeuksiin esitettävät lisäykset edistäisivät viranomaisten toimintaa aiheuttamatta lisää hallinnollista taakkaa. Päinvastoin tiedonsaantioikeuksien mahdollistaminen vähentää tarvetta pyytää esimerkiksi henkilöltä suostumusta tämän tietojen luovuttamiseen toiselle viranomaiselle ja esimerkiksi kotoutumisen asiakastietojärjestelmän kattavampi hyödyntäminen muun muassa kuntaan ohjaamisen prosesseissa, voivat vähäisessä määrin keventää hallinnollista taakkaa, kun viranomaisten yhteydenpitoa ja päätöksiä saadaan sujuvoitettua. Kehittämisen ja hallintokeskuksen tiedonsaantioikeuksien lisäämisen tietosuojavaikutukset olisivat vähäiset. Muutokset koskisivat ainoastaan välttämättömiä lakisääteisten toimeenpano-, seuranta- ja arviointitehtävän hoitamisen edellyttämiä tietoja. Kehittämisen ja hallintokeskuksen ylläpitämisen rekisterin käyttö on teknisesti suojattu sekä sen käyttöoikeudet rajattuja ja valvottuja. Viranomaisten välisen lakisääteisen tietojenvaihdon mahdollistaminen asiakasjärjestelmän sisällä lisää myös tietoturvallisuutta.

Yhteiskunnalliselta kannalta kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestaukseen liittyvien henkilötietojen tiedonsaantioikeuksia koskeva sääntely parantaisi kotoutumiskoulutuksen opiskelijoiden kielitaidon kehityksen seurantaa ja tiedolla johtamista entisestään ja mahdollistaisi kotoutumiskoulutuksen ja sen päättötestauksen kehittämisen jatkossa tietoperusteisesti. Yksilön kannalta esitetyillä muutoksilla ei olisi merkittäviä vaikutuksia. Kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksen osalta lakiin esitetyt muutokset eivät myöskään vaikuttaisi yksilöön suoraan, lähinnä hänen henkilötietojensa käsittelyn kautta. Yksilön kannalta muilla esitetyillä muutoksilla ei olisi vaikutuksia. Esimerkiksi perusopetuksessa kunnan on tarjottava oppilaalle tukitoimia perustuen tarpeeseen, ei siihen saako kunta niistä valtiolta erikseen korvauksia.

5 Lausuntopalaute

6 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.1.2026.

Lisäksi esitetään, että voimaantulosäännös sisältäisi säännöksen siitä, että 65 §:n 2 momentin nojalla maksettavia erityiskustannuskorvauksia voitaisiin maksaa muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla myös 1.8.2025 jälkeen syntyneistä perusopetuksen oppilas-kohtaisista tukitoimista syntyneistä kustannuksista. Sen mukaan 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä maksettaisiin kunnalle korvauksia 1.8.2025 jälkeen aiheutuneista 65 §:n 2 momentissa tarkoitetuista erityiskustannuksista noudattaen mitä 65 §:n 4 ja 5 momentissa korvaamisen edellytyksistä ja 70 §:ssä korvausten hakemisesta säädetään.

7 Suhde muihin esityksiin

Hallituksen esityksellä valtion aluehallintouudistuksesta esitetään muutettavan kotoutumislain 59, 65, 80, 83 ja 86 §:ää, joita esitetään muutettavan myös tällä esityksellä. Mainitun esityksen sisältämien lakiehdotusten esitetään tulevan voimaan 1.1.2026. Jos eduskunta hyväksyy kyseiset muutokset, tulisi nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä huomioida nämä muutokset.

8 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

8.1 Henkilötietojen suoja

Jokaisen yksityiselämä on suojattu perustuslain 10 §:n 1 momentin nojalla. Lakiehdotuksen 72, 73 ja 80 §:ssä esitetään pieniä täsmennyksiä kotoutumisen asiakastietojärjestelmässä käsiteltävien tietojen osalta. Lisäksi lakiehdotuksessa esitetään lisättävän tiedonsaantioikeuksia valtion viranomaisten, kuntien, työvoimapalveluviranomaisten sekä laissa tarkoitettujen palveluntarjoajien, kuten oppilaitosten, välillä (83, 86, 92, 92 a, 92 b sekä 94 §). Ehdotuksen 72, 73, 80 ja 83 §:ään esitetyt muutokset liittyvät pakolaistaustaisten henkilöiden kuntaan ohjaamiseen liittyvään henkilötietojen käsittelyyn ja luovuttamiseen. Sen 86, 92 b ja 94 §:ään esitetyt muutokset liittyvät kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestaukseen liittyen henkilötietojen käsittelyyn ja luovuttamiseen. Sen 92 §:ään esitetyt muutokset liittyvät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten väliseen tiedon luovuttamiseen ja 92 a §:ään esitetyt muutokset liittyvät kehittämis- ja hallintokeskuksen tiedonkäsittelyyn ja tiedonsaantioikeuksiin.

Esitetyt tiedonsaantioikeudet olisi säädetty laissa täsmällisesti ja tarkkarajaisesti, sillä säännöksissä säädettäisiin lakisääteisestä tehtävästä, johon tietoja tarvitaan, ja tiedonsaantioikeus olisi rajattu välttämättömään paitsi palveluntuottajan kohdalla, jolloin se olisi rajattu tarpeelliseen ja laissa olisi täsmällisesti lueteltu, mitä tietoja tiedonsaantioikeus koskee. Tiedonsaantioikeuksille olisi perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävä peruste, laissa säädettyjen kotoutumista edistävien palveluiden toteuttaminen ja erityisesti kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksen tulosten hyödyntäminen henkilön tulevia opintoja ja työllistymistä suunniteltaessa sekä valtakunnallisen kotoutumiskoulutusten seurannan ja tiedolla johtamisen toteuttaminen. Lisäksi tiedonsaantioikeudet olisivat oikeasuhtaisia eivätkä puuttuisi yksityiselämän suojan ytimeen.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään edellytyksistä, joiden vallitessa henkilötietojen käsittely on lainmukaista. Viranomaisten henkilötietojen käsittelyn tulisi ensi sijassa perustua asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan eli rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen, mikä toteutuisi kunnan, työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, kehittämis- ja hallintokeskuksen ja Opetushallituksen kohdalla esitetyissä pykälissä. Asetuksen 6 artiklan 3 kohta sisältää velvoitteen säätää kansallisessa lainsäädännössä käsittelyn perustasta ja käsittelyn tarkoituksesta, mikä sisältyisi esitettyihin pykäliin ja voimassa olevan kotoutumislain muihin säännöksiin.

Ehdotuksen 86 §:n 1 ja 3 momentissa ja 94 §:ssä ei ole kyse 9 artiklassa tarkoitetuista erityisistä henkilötietoryhmistä, kuten jo HE 208/2022 vp perusteluissa on todettu. Esitetty 86 §:n 4 momentin muutos tai uusi 92 b § Opetushallituksen lisäämisen osalta eivät myöskään koskisi erityisiä henkilötietoryhmiä. Lain 80, 83, 92 ja 92 a §:ssä esitetyissä tiedonluovutuksissa koskien henkilön kuntaan ohjaamista voi olla mukana jossain määrin myös 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, esimerkiksi terveystietoja, joita Maahanmuuttoviraston esitys kiintiöpakolaisesta sisältää, mikäli sellaisia on saatu UNHCR:ltä taikka vastaanotokeskuksen esitys oleskeluluvan saaneesta turvapaikanhakijasta. Kyseiset tiedot eivät kuitenkaan ole kovin yksityiskohtaisia terveystietoja, ja silloin kun niitä toimitetaan, tarkoituksena on varmistaa, että kyseinen henkilö ohjataan sellaiselle kuntapaikalle, että hänelle voidaan tarjota hänen terveydentilansa edellyttämät terveystalvet. Henkilötietojen käsittely olisi tarpeen 9 artiklan 2 kohdan h alakohdan toteuttamiseksi. Tällöin noudatettaisiin 9 artiklan 3 kohdan edellytyksiä. Esityksen 92 §:n 2 momentissa esitetyissä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tiedonluovutuksissa liittyen esimerkiksi 90 §:ssä säädettyjen korvausten hakemista ja käsittelyä, voidaan luovuttaa myös 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, sillä tiedot terveystalvetuista ovat välttämättömiä, jotta niitä koskevia korvauksia voidaan

hakea, käsitellä ja maksaa. Tällöin käsittely on tarpeen 9 artiklan 2 kohdan h alakohdan perusteella, syynä terveys- tai sosiaalihuollon palvelujen ja järjestelmien hallinto. Tällöin noudatettaisiin 9 artiklan 3 kohdan edellytyksiä .

8.2 Kunnallinen ja muu alueellinen itsehallinto

Perustuslain 121 §:ssä säädetään kunnallisesta itsehallinnosta. Perustuslakivaliokunta on käytännössään korostanut, että kunnille annettavista tehtävistä säädettäessä on huolehdittava kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan (PeVL 41/2002 vp, s. 3/II, PeVL 50/2005 vp, s. 2/I, PeVL 42/2010 vp, s. 5 sekä PeVL 17/2021 vp). Mikäli lakiehdotuksen 65 §:n 2 momentissa olevaa lakiviittausta ei päivitetä vastaamaan muuttunutta perusopetuslakia, muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla ei voitaisi enää 1.8.2025 alkaen korvata nykyistä vastaavasti esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavan sairauden tai vamman johdosta erityisiä tukitoimia perusopetuksessa tarvitsevan lapsen tukitoimien kustannuksia. Kuntien tehtäviin ei esitetä muutosta, mutta rahoitus vähenisi. Tämän esityksen 65 §:ssä ehdotettu muutos turvaisi kunnille nykyistä vastaavat korvaukset.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 3, 26 ja 59 §, 65 §:n 2 momentti, 72 §, 73 §:n 1 momentti, 80 §:n 1 momentti, 83 §:n 2 momentti, 86 ja 94 § sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 2 momentin, 26 §:n, 65 §:n 2 momentin, 72 §:n ja 83 §:n 2 momentin ruotsinkielinen sanamuoto, 59 §, 73 §:n 1 momentti, 80 §:n 1 momentti, 86 §:n 2 ja 4 momentti laissa 1100/2024 ja 86 §:n 1 ja 3 momentti ja 94 § laissa 322/2024 sekä

lisätään lakiin uusi 92 §:n 2 momentti sekä 92 a ja 92 b §, sellaisena kuin niistä on 92 §:n ruotsinkielinen sanamuoto laissa 322/2024 seuraavasti:

3 §

Lain soveltaminen työnhakijaan

Sovellettaessa 12–14, 16, 18–20, 22–32 ja 32 a §:ää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun työnhakijaan vastaa tässä laissa kunnan tehtäviksi säädettyjen toimenpiteiden ja palvelujen toteuttamisesta mainitun momentin 1 kohdassa tarkoitettu työvoimaviranomainen, ellei muusta lainsäädännöstä muuta johdu.

Työnhakijaksi rekisteröityneen 5 §:n 5 kohdassa tarkoitettun kotoutuja-asiakkaan 14, 16, 18–20 ja 22–24 §:ssä tarkoitettujen palveluiden järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan lisäksi, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädetään, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

26 §

Kotoutumiskoulutuksen sisältö

Kotoutumiskoulutuksena kotoutuja-asiakkaalle, joka ei ole oppivelvollisuuslaissa (1214/2020) tarkoitettu oppivelvollinen, järjestetään hänen kotoutumisen tavoitteisiinsa, osaamiseensa ja kotoutumisen palvelutarpeeseensa perustuen:

- 1) suomen tai ruotsin kielen opetusta;
- 2) ammatillisten tai muiden työelämässä tarvittavien valmiuksien opetusta, uraohjausta tai ammatillista suunnittelua ja ohjausta jatko-opintoihin, työllistymistä edistäviin palveluihin tai työmarkkinoille;
- 3) muuta opetusta, joka edistää yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja arjen kansalaistaitoihin liittyviä valmiuksia.

Kotoutumiskoulutuksen on sisällettävä myös työssäoppimisjakso taikka työ- ja toimintakykyä tukevaa toimintaa. Lisäksi sen on sisällettävä aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista.

Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on oltava, että kotoutuja-asiakas saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon. Kotoutumiskoulutuksen osana on järjestettävä suomen tai ruotsin kielitaidon päättötestaus.

Opetushallitus vastaa kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksen kehittämisestä ja ylläpidosta. Opetushallitus määrää aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet sekä suomen ja ruotsin kielitaidon päättötestauksen toteuttamisesta.

Opetussuunnitelman perusteissa määrätään koulutuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan osaamisen arvioinnista sekä henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan ja todistukseen merkittävistä tiedoista. Koulutuspalvelun tuottajan on laadittava perusteiden pohjalta suunnitelma koulutuksen toteuttamisesta. Koulutuspalvelun tuottaja voi poiketa opetussuunnitelman perusteista perustellusta syystä.

Edellä 1–4 momentissa säädetystä poiketen kotoutumiskoulutuksena voidaan toteuttaa asiakkaan tarpeen mukaisesti:

1) luku- ja kirjoitustaitokoulutusta, jota annetaan Opetushallituksen vapaan sivistystyön luku- taitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksen mukaisesti; tai

2) aikuisten perusopetusta, jota annetaan Opetushallituksen aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

59 §

Valtion korvaus kunnalle, hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle

Kehittämis- ja hallintokeskus korvaa kunnalle, hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle valtion talousarvion rajoissa tässä laissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään. Muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on järjestetty kotoutumishjelma. Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on laadittu kotoutumisen edistämiseksi annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2012:74) 26 §:ssä tarkoitettu kunnan kotouttamishjelma. Edellytyksenä on lisäksi, että kunta on tehnyt 42 §:ssä tarkoitetun sopimuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

Korvausta maksetaan siitä alkaen, kun henkilölle, jonka kunnassa asumisen taikka hyvinvointialueelta tai Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselta palvelujen saamisen perusteella korvaus maksetaan, on rekisteröity ensimmäinen kotikuntalain mukainen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Jos henkilöllä, jonka kunnassa asumisen taikka hyvinvointialueelta tai Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselta palvelujen saamisen perusteella korvaus maksetaan, ei ole oleskelulupaa maahan tullessaan eikä hän oleskeluluvan saatuaan täytä kotikuntalain 4 §:ssä säädettyjä edellytyksiä, korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hänelle on myönnetty ensimmäinen oleskelulupa. Henkilön, jolle on myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 110 §:n nojalla, osalta korvausta maksetaan kuitenkin vasta kun hänelle on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Edellä 2 tai 3 momentissa tarkoitettua ajankohtaa ei sovelleta 60, 63, 64 eikä 67 §:ssä säädettyyn. Kun ihmiskaupan uhri on Suomen kansalainen, 68 §:ssä tarkoitettua korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hän on kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 3 §:n 8 kohdassa tarkoitettua auttamisjärjestelmän piirissä.

65 §

Valtion korvaus erityiskustannuksista

Valtion varoista korvataan muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettua henkilön osalta varhaiskasvatuslain (540/2018) 15 a §:n 3 momentissa tarkoitettua erityisen tuen tai perusopetuslain 20 c §:ssä tarkoitettujen oppilaskohtaisten tukitoimien kustannuksia, jollei kustannuksia korvata muun lain nojalla. Valtion varoista

korvataan Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetun henkilön osalta lastenhoidosta ja peruskoulusta annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2020:32) II osan 41 §:ssä tai III osan 19 §:ssä tarkoitetun erityisen tuen kustannuksia, jollei kustannuksia korvata muun lain nojalla.

72 §

Asiakastietojen käsittelytarkoitukset

Maahanmuuttajien, kotoutuja-asiakkaiden sekä ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaissiirtolain 10 §:ssä tarkoitettujen henkilöiden tietoja saadaan käsitellä:

- 1) tässä laissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen;
 - 2) 1 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, arviointiin, ennakointiin ja ohjaukseen; ja
 - 3) 1 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä koskevaa tilastointia ja tiedolla johtamista varten.
- Työvoimapaikannuksen järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettujen asiakastietojen käyttötarkoituksista ja käsiteltävistä tiedoista säädetään mainitun lain 13 luvussa.

73 §

Käsiteltävät tiedot

Seuraavia henkilöasiakkaan tietoja saadaan käsitellä:

- 1) henkilötunnus;
 - 2) nimi ja yhteystiedot;
 - 3) oleskelulupahakemusta ja -päättöstä koskevat tiedot;
 - 4) asiointikieli, tulkin järjestämistarve ja muut asioinnin järjestämistä koskevat tiedot;
 - 5) tiedot koulutuksesta, työhistoriasta ja ammatillisesta osaamisesta sekä muut osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin pohjaksi selvitettävät tiedot;
 - 6) osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia koskevat tiedot, kotoutumissuunnitelman sekä muiden suunnitelmien palvelusisältö ja kesto sekä suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;
 - 7) tiedot kotoutumista edistävästä palvelusta ja kielitaidon päättötestauksesta sekä jatko-ohjauksesta muihin palveluihin;
 - 8) sellaiset terveydentilaa sekä työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön kotoutumiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;
 - 9) 43 ja 44 §:ssä tarkoitettua kuntaan ohjaamista koskevat tiedot; ja
 - 10) 8 luvussa tarkoitettuja korvauksia koskevat tiedot.
-

80 §

Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaan asiakastietojärjestelmään

Kunta myöntää käyttöoikeudet valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin palveluksessaan olevalle henkilölle sekä ulkopuolisen tahon palveluksessa olevalle henkilölle hankkimansa palvelun osalta. Kunta myöntää käyttöoikeuden hyvinvointialueen palveluksessa olevalle henkilölle, joka osallistuu 14 §:ssä tarkoitettua osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin laatimiseen tai 16 §:ssä tarkoitettua kotoutumissuunnitelman laatimiseen tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen, 3 luvussa tarkoitettuun alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tullutta lasta

tai nuorta koskevan palvelun tarjoamiseen, 4 luvussa tarkoitettuun kuntaan ohjaamiseen taikka muihin tässä laissa erikseen säädettyihin tehtäviin. Kehittämisen- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet palveluksessaan olevalle henkilölle taikka työ- ja elinkeinoministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen palveluksessa olevalle henkilölle. Lisäksi kehittäminen- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet ulkopuolisten tahojen palveluksessa olevalle henkilölle, kun kyse on kehittäminen- ja hallintokeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön tekemästä toimeksiantosta tai hankkimasta palvelusta.

83 §

Kuntaan ohjaamisen alueellinen tiedonsaanti

Kunnalla, hyvinvointialueella, Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaisella sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus saada toisiltaan, Maahanmuuttovirastolta, ja vastaanotto- ja järjestelykeskukselta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 42–44 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä.

86 §

Kotoutumista edistävien palveluiden tarjoamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus

Kunnalla tai työvoimaviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta ja Digi- ja väestötietovirastolta 14 §:ssä tarkoitettun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja 16 §:ssä tarkoitettun kotoutumissuunnitelman laatimista varten välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, joille on laadittava 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi.

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä toisiltaan, Kansaneläkelaitokselta, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta ja Digi- ja väestötietovirastolta 14 §:ssä tarkoitettun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja 16 §:ssä tarkoitettun kotoutumissuunnitelman laatimista varten välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, mikäli hyvinvointialue osallistuu 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin.

Kunnalla, ja hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä toisiltaan, maahanmuuttajan edelliseltä kotikunnalta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, tässä laissa tarkoitettulta palveluntuottajalta ja 35 §:ssä tarkoitettulta alaikäisen edustajalta 20 ja 22 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä varten välttämättömät tiedot 2 §:n 6 momentissa tarkoitetuista lapsista tai nuorista.

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada toisiltaan, toiselta kunnalta ja työvoimaviranomaiselta, Opetushallitukselta, kehittäminen- ja hallintokeskukselta sekä tässä laissa tarkoitettulta palveluntuottajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 22 §:ssä tarkoitettun kotoutumissuunnitelman tarkistamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, joille on laadittu kotoutumissuunnitelma ja jotka täyttävät 20 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettun edellytyksen.

92 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen muu tiedonsaantioikeus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 55 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta tai ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä Suomeen otettavasta henkilöstä toiselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta sekä kehittämis- ja hallintokeskukselta.

92 a §

Kehittämis- ja hallintokeskuksen muu tiedonsaantioikeus

Kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 56 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta tai ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä Suomeen otettavasta henkilöstä kunnalta, työvoimaviranomaiselta, hyvinvointialueelta, Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselta, Digi- ja väestötietovirastolta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Kansaneläkelaitokselta, Opetushallitukselta, Maahanmuuttovirastolta, vastaanottokeskukselta, muulta valtion viranomaiselta, 35 §:ssä tarkoitettulta edustajalta sekä tässä laissa tarkoitettulta palveluntuottajalta.

92 b §

Opetushallituksen tiedonsaantioikeus

Opetushallituksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 26 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta kunnalta, työvoimaviranomaiselta, kehittämis- ja hallintokeskukselta sekä tässä laissa tarkoitettulta palveluntuottajalta.

94 §

Palveluntuottajan kotoutumista edistävien palveluiden tuottamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus

Edellä 2 luvussa tarkoitettuja palveluita tuottavalla julkisella tai yksityisellä oppilaitoksella tai muulla palveluntuottajalla, jonka asiakkaaksi kotoutuja-asiakas ohjataan kotoutumissuunnitelman mukaisesti, on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä kunnalta, työvoimaviranomaiselta, Opetushallitukselta, kehittämis- ja hallintokeskukselta ja edeltäviltä palveluntuottajilta 2 luvussa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi seuraavat kotoutuja-asiakasta, hänen kotoutumissuunnitelmaansa ja palvelutarvettaan koskevat tiedot:

- 1) nimet;
- 2) syntymäaika ja -paikka;
- 3) henkilötunnus;
- 4) äidinkieli;
- 5) asiointikieli;
- 6) kansalaisuus tai kansalaisuudettomuus ja kansallisuus;
- 7) koti- ja asuinpaikka;
- 8) yhteystiedot;
- 9) virkailijan nimi;
- 10) kotoutumissuunnitelman laatimispäivä ja voimassaolo;
- 11) merkitty koulutussuositus ja muut osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa esiin tulleet koulutukseen liittyvät kartoitukset;
- 12) kielitaidon lähtötason testauksen tulos;

- 13) aiemmin suoritettu koulutus tai tutkinto;
- 14) aiempi ammatti tai työkokemus;
- 15) asiakkaan tavoiteammatti;
- 16) mahdollisen aiemman kotoutumista edistävän koulutuksen tai opintojen opintosuunnitelma ja arvio sen toteutumisesta;
- 17) mahdollisessa aiemmassa kotoutumista edistävässä koulutuksessa tai opinnoissa sovitut toimenpiteet ja tavoitteet jatkosta; ja
- 18) muut kuin 1–17 kohdassa tarkoitetut opetukseen tai palveluun osallistumisen kannalta välttämättömät tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä maksetaan muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla korvauksia 1.8.2025 jälkeen aiheutuneista 65 §:n 2 momentissa tarkoitetuista perusopetuslain 20 c §:ssä tarkoitettujen tukitoimien kustannuksista noudattaen mitä 65 §:n 4 ja 5 momentissa korvaamisen edellytyksistä ja 70 §:ssä korvausten hakemisesta säädetään.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Petteri Orpo

sisäministeri Mari Rantanen

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 3, 26 ja 59 §, 65 §:n 2 momentti, 72 §, 73 §:n 1 momentti, 80 §:n 1 momentti, 83 §:n 2 momentti, 86 ja 94 § sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 2 momentin, 26 §:n, 65 §:n 2 momentin, 72 §:n ja 83 §:n 2 momentin ruotsinkielinen sanamuoto, 59 §, 73 §:n 1 momentti, 80 §:n 1 momentti, 86 §:n 2 ja 4 momentti laissa 1100/2024 ja 86 §:n 1 ja 3 momentti ja 94 § laissa 322/2024 sekä

lisätään lakiin uusi 92 §:n 2 momentti sekä 92 a ja 92 b §, sellaisena kuin niistä on 92 §:n ruotsinkielinen sanamuoto laissa 322/2024 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Lain soveltaminen työnhakijaan

Lain soveltaminen työnhakijaan

Sovellettaessa 12–32 ja 32 a §:ää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun työnhakijaan vastaa tässä laissa kunnan tehtäviksi säädettyjen toimenpiteiden ja palvelujen toteuttamisesta mainitun momentin 1 kohdassa tarkoitettu työvoimaviranomainen, ellei muusta lainsäädännöstä muuta johdu.

Työnhakijaksi rekisteröityneen 5 §:n 5 kohdassa tarkoitetun kotoutuja-asiakkaan 14–24 §:ssä tarkoitettujen palveluiden järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan lisäksi, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädetään, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

26 §

Kotoutumiskoulutuksen sisältö

Kotoutumiskoulutuksena kotoutuja-asiakkaalle, joka ei ole oppivelvollisuuslaissa (1214/2020) tarkoitettu oppivelvollinen, järjestetään hänen kotoutumisen tavoitteisiinsa,

Sovellettaessa 12–14, 16, 18–20, 22–32 ja 32 a §:ää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun työnhakijaan vastaa tässä laissa kunnan tehtäviksi säädettyjen toimenpiteiden ja palvelujen toteuttamisesta mainitun momentin 1 kohdassa tarkoitettu työvoimaviranomainen, ellei muusta lainsäädännöstä muuta johdu.

Työnhakijaksi rekisteröityneen 5 §:n 5 kohdassa tarkoitetun kotoutuja-asiakkaan 14, 16, 18–20 ja 22–24 §:ssä tarkoitettujen palveluiden järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan lisäksi, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädetään, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

26 §

Kotoutumiskoulutuksen sisältö

Kotoutumiskoulutuksena kotoutuja-asiakkaalle, joka ei ole oppivelvollisuuslaissa (1214/2020) tarkoitettu oppivelvollinen, järjestetään hänen kotoutumisen tavoitteisiinsa,

osaamiseensa ja kotoutumisen palvelutarpeeseensa perustuen:

- 1) suomen tai ruotsin kielen opetusta;
- 2) ammatillisten tai muiden työelämässä tarvittavien valmiuksien opetusta, uraohjausta tai ammatillista suunnittelua ja ohjausta jatko-opintoihin, työllistymistä edistäviin palveluihin tai työmarkkinoille;
- 3) muuta opetusta, joka edistää yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja arjen kansalaistaitoihin liittyviä valmiuksia.

Kotoutumiskoulutuksen on sisällettävä myös työssäoppimisjakso taikka työ- ja toimintakykyä tukevaa toimintaa. Lisäksi sen on sisällettävä aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista.

Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on oltava, että kotoutuja-asiakas saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon. Kotoutumiskoulutuksen osana on järjestettävä suomen tai ruotsin kielitaidon päättötötestaus.

Opetushallitus määrää aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet sekä suomen ja ruotsin kielitaidon päättötötestauksen toteuttamisesta. Opetussuunnitelman perusteissa määrätään koulutuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan osaamisen arvioinnista sekä henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan ja todistukseen merkittävistä tiedoista. Koulutuspalvelun tuottajan on laadittava perusteiden pohjalta suunnitelma koulutuksen toteuttamisesta. Koulutuspalvelun tuottaja voi poiketa opetussuunnitelman perusteista perustellusta syystä.

Edellä 1–4 momentissa säädetystä poiketen kotoutumiskoulutuksena voidaan toteuttaa asiakkaan tarpeen mukaisesti:

- 1) luku- ja kirjoitustaitokoulutusta, jota annetaan Opetushallituksen vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelma-suosituksen mukaisesti; tai
- 2) aikuisten perusopetusta, jota annetaan Opetushallituksen aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

osaamiseensa ja kotoutumisen palvelutarpeeseensa perustuen:

- 1) suomen tai ruotsin kielen opetusta;
- 2) ammatillisten tai muiden työelämässä tarvittavien valmiuksien opetusta, uraohjausta tai ammatillista suunnittelua ja ohjausta jatko-opintoihin, työllistymistä edistäviin palveluihin tai työmarkkinoille;
- 3) muuta opetusta, joka edistää yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja arjen kansalaistaitoihin liittyviä valmiuksia.

Kotoutumiskoulutuksen on sisällettävä myös työssäoppimisjakso taikka työ- ja toimintakykyä tukevaa toimintaa. Lisäksi sen on sisällettävä aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista.

Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on oltava, että kotoutuja-asiakas saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon. Kotoutumiskoulutuksen osana on järjestettävä suomen tai ruotsin kielitaidon päättötötestaus.

Opetushallitus vastaa kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötötestauksen kehittämisestä ja ylläpidosta. Opetushallitus määrää aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet sekä suomen ja ruotsin kielitaidon päättötötestauksen toteuttamisesta. Opetussuunnitelman perusteissa määrätään koulutuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan osaamisen arvioinnista sekä henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan ja todistukseen merkittävistä tiedoista. Koulutuspalvelun tuottajan on laadittava perusteiden pohjalta suunnitelma koulutuksen toteuttamisesta. Koulutuspalvelun tuottaja voi poiketa opetussuunnitelman perusteista perustellusta syystä.

Edellä 1–4 momentissa säädetystä poiketen kotoutumiskoulutuksena voidaan toteuttaa asiakkaan tarpeen mukaisesti:

- 1) luku- ja kirjoitustaitokoulutusta, jota annetaan Opetushallituksen vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelma-suosituksen mukaisesti; tai
- 2) aikuisten perusopetusta, jota annetaan Opetushallituksen aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

59 §

Valtion korvaus kunnalle ja hyvinvointialueelle

Kehittämisen ja hallintokeskus korvaa kunnalle ja hyvinvointialueelle valtion talousarvion rajoissa tässä laissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään. Muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on järjestetty kotoutumisohjelma. Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on laadittu kotoutumisen edistämisestä annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2012:74) 26 §:ssä tarkoitettu kunnan kotouttamisohjelma. Edellytyksenä on lisäksi, että kunta on tehnyt 42 §:ssä tarkoitetun sopimuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

Korvausta maksetaan siitä alkaen, kun henkilölle, jonka kunnassa asumisen tai hyvinvointialueelta palvelujen saamisen perusteella korvaus maksetaan, on rekisteröity ensimmäinen kotikuntalain mukainen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Jos henkilöllä, jonka kunnassa asumisen tai hyvinvointialueelta palvelujen saamisen perusteella korvaus maksetaan, ei ole oleskelulupaa maahan tullessaan eikä hän oleskeluluvan saatuaan täytä kotikuntalain 4 §:ssä säädettyjä edellytyksiä, korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hänelle on myönnetty ensimmäinen oleskelulupa. Henkilön, jolle on myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 110 §:n nojalla, osalta korvausta maksetaan kuitenkin vasta kun hänelle on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Edellä 2 tai 3 momentissa tarkoitettua ajankohtaa ei sovelleta 60, 63, 64 eikä 67 §:ssä

59 §

Valtion korvaus kunnalle, hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle

Kehittämisen ja hallintokeskus korvaa kunnalle, hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle valtion talousarvion rajoissa tässä laissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään. Muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on järjestetty kotoutumisohjelma. Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on laadittu kotoutumisen edistämisestä annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2012:74) 26 §:ssä tarkoitettu kunnan kotouttamisohjelma. Edellytyksenä on lisäksi, että kunta on tehnyt 42 §:ssä tarkoitetun sopimuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

Korvausta maksetaan siitä alkaen, kun henkilölle, jonka kunnassa asumisen taikka hyvinvointialueelta tai Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselta palvelujen saamisen perusteella korvaus maksetaan, on rekisteröity ensimmäinen kotikuntalain mukainen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Jos henkilöllä, jonka kunnassa asumisen taikka hyvinvointialueelta tai Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselta palvelujen saamisen perusteella korvaus maksetaan, ei ole oleskelulupaa maahan tullessaan eikä hän oleskeluluvan saatuaan täytä kotikuntalain 4 §:ssä säädettyjä edellytyksiä, korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hänelle on myönnetty ensimmäinen oleskelulupa. Henkilön, jolle on myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 110 §:n nojalla, osalta korvausta maksetaan kuitenkin vasta kun hänelle on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Edellä 2 tai 3 momentissa tarkoitettua ajankohtaa ei sovelleta 60, 63, 64 eikä 67 §:ssä

säädettyyn. Kun ihmiskaupan uhri on Suomen kansalainen, 68 §:ssä tarkoitettua korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hän on kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 3 §:n 8 kohdassa tarkoitettua auttamisjärjestelmän piirissä.

säädettyyn. Kun ihmiskaupan uhri on Suomen kansalainen, 68 §:ssä tarkoitettua korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hän on kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 3 §:n 8 kohdassa tarkoitettua auttamisjärjestelmän piirissä.

65 §

65 §

*Valtion korvaus erityiskustannuksista**Valtion korvaus erityiskustannuksista*

Valtion varoista korvataan muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettua henkilön osalta varhaiskasvatuslain (540/2018) 15 a §:n 3 momentissa tai perusopetuslain 17 §:ssä tarkoitettua erityisen tuen kustannuksia, jollei kustannuksia korvata muun lain nojalla. Valtion varoista korvataan Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettua henkilön osalta lastenhoidosta ja peruskoulusta annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2020:32) II osan 41 §:ssä tai III osan 19 §:ssä tarkoitettua erityisen tuen kustannuksia, jollei kustannuksia korvata muun lain nojalla.

Valtion varoista korvataan muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettua henkilön osalta varhaiskasvatuslain (540/2018) 15 a §:n 3 momentissa tarkoitettua *erityisen tuen* tai perusopetuslain 20 c §:ssä *tarkoitettujen oppilaskohtaisten tukitoimien* kustannuksia, jollei kustannuksia korvata muun lain nojalla. Valtion varoista korvataan Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettua henkilön osalta lastenhoidosta ja peruskoulusta annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2020:32) II osan 41 §:ssä tai III osan 19 §:ssä tarkoitettua erityisen tuen kustannuksia, jollei kustannuksia korvata muun lain nojalla.

72 §

72 §

*Asiakastietojen käsittelytarkoitukset**Asiakastietojen käsittelytarkoitukset*

Maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden tietoja saadaan käsitellä:

Maahanmuuttajien, kotoutuja-asiakkaiden sekä *ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitettussa pakolaiskiintiössä Suomeen otettavien henkilöiden* tietoja saadaan käsitellä:

- 1) tässä laissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen;
 - 2) 1 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, arviointiin, ennakkointiin ja ohjaukseen; ja
 - 3) 1 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä koskevaa tilastointia ja tiedolla johtamista varten.
- Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettujen asiakastietojen

- 1) tässä laissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen;
 - 2) 1 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, arviointiin, ennakkointiin ja ohjaukseen; ja
 - 3) 1 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä koskevaa tilastointia ja tiedolla johtamista varten.
- Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettujen asiakastietojen

Voimassa oleva laki

käyttötarkoituksista ja käsiteltävistä tiedoista säädetään mainitun lain 13 luvussa.

73 §

Käsiteltävät tiedot

Seuraavia henkilöasiakkaan tietoja saadaan käsitellä:

- 1) henkilötunnus;
- 2) nimi ja yhteystiedot;
- 3) oleskelulupahakemusta ja -päättöstä koskevat tiedot;
- 4) asiointikieli, tulkin järjestämistarve ja muut asiointiin järjestämistä koskevat tiedot;
- 5) tiedot koulutuksesta, työhistoriasta ja ammatillisesta osaamisesta sekä muut osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin pohjaksi selvitettävät tiedot;
- 6) osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia koskevat tiedot, kotoutumissuunnitelman sekä muiden suunnitelmien palvelusisältö ja kesto sekä suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;
- 7) tiedot kotoutumista edistävistä palveluista ja kielitaidon päättötestauksesta sekä jatko-ohjauksesta muihin palveluihin;
- 8) sellaiset terveydentilaa sekä työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön kotoutumiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;
- 9) 43 §:ssä tarkoitettua kuntaan ohjaamista koskevat tiedot; ja
- 10) 8 luvussa tarkoitettuja korvauksia koskevat tiedot.

80 §

Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaan asiakastietojärjestelmään

Kunta myöntää käyttöoikeudet valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin palveluksensa olevalle henkilölle sekä ulkopuolisen tahon palveluksessa olevalle henkilölle hankkimansa palvelun osalta. Kunta myöntää

Ehdotus

käyttötarkoituksista ja käsiteltävistä tiedoista säädetään mainitun lain 13 luvussa.

73 §

Käsiteltävät tiedot

Seuraavia henkilöasiakkaan tietoja saadaan käsitellä:

- 1) henkilötunnus;
- 2) nimi ja yhteystiedot;
- 3) oleskelulupahakemusta ja -päättöstä koskevat tiedot;
- 4) asiointikieli, tulkin järjestämistarve ja muut asiointiin järjestämistä koskevat tiedot;
- 5) tiedot koulutuksesta, työhistoriasta ja ammatillisesta osaamisesta sekä muut osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin pohjaksi selvitettävät tiedot;
- 6) osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia koskevat tiedot, kotoutumissuunnitelman sekä muiden suunnitelmien palvelusisältö ja kesto sekä suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;
- 7) tiedot kotoutumista edistävistä palveluista ja kielitaidon päättötestauksesta sekä jatko-ohjauksesta muihin palveluihin;
- 8) sellaiset terveydentilaa sekä työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön kotoutumiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;
- 9) 43 ja 44 §:ssä tarkoitettua kuntaan ohjaamista koskevat tiedot; ja
- 10) 8 luvussa tarkoitettuja korvauksia koskevat tiedot.

80 §

Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaan asiakastietojärjestelmään

Kunta myöntää käyttöoikeudet valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin palveluksensa olevalle henkilölle sekä ulkopuolisen tahon palveluksessa olevalle henkilölle hankkimansa palvelun osalta. Kunta myöntää

käyttöoikeuden hyvinvointialueen palveluksessa olevalle henkilölle, joka osallistuu 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin laatimiseen tai 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimiseen tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen. Kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet palveluksessaan olevalle henkilölle taikka työ- ja elinkeinoministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen palveluksessa olevalle henkilölle. Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet ulkopuolisten tahojen palveluksessa olevalle henkilölle, kun kyse on kehittämis- ja hallintokeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön tekemästä toimeksiannosta tai hankkimasta palvelusta.

käyttöoikeuden hyvinvointialueen palveluksessa olevalle henkilölle, joka osallistuu 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin laatimiseen tai 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimiseen tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen, 3 luvussa tarkoitettuun alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tullutta lasta tai nuorta koskevan palvelun tarjoamiseen, 4 luvussa tarkoitettuun kuntaan ohjaamiseen taikka muihin tässä laissa erikseen säädettyihin tehtäviin. Kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet palveluksessaan olevalle henkilölle taikka työ- ja elinkeinoministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen palveluksessa olevalle henkilölle. Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet ulkopuolisten tahojen palveluksessa olevalle henkilölle, kun kyse on kehittämis- ja hallintokeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön tekemästä toimeksiannosta tai hankkimasta palvelusta.

83 §

Kuntaan ohjaamisen alueellinen tiedonsaanti

Muulla kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla ja hyvinvointialueella sekä Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaisella on oikeus saada toisiltaan, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 42–44 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot kuntaan ohjatuista 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä.

86 §

Kotoutumista edistävien palveluiden tarjoamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus

83 §

Kuntaan ohjaamisen alueellinen tiedonsaanti

Kunnalla, hyvinvointialueella, Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaisella sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus saada toisiltaan, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 42–44 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä.

86 §

Kotoutumista edistävien palveluiden tarjoamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus

Kunnalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta ja Digi- ja väestötietovirastolta 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimista varten välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, joille on laadittava 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi.

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä toisiltaan, Kansaneläkelaitokselta, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta ja Digi- ja väestötietovirastolta 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimista varten välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, mikäli hyvinvointialue osallistuu 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin.

Kunnalla ja hyvinvointialueella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä toisiltaan, maahanmuuttajan edelliseltä kotikunnalta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, tässä laissa tarkoitettulta palveluntuottajalta ja 35 §:ssä tarkoitettua alaikäisen edustajalta 20 ja 22 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä varten välttämättömät tiedot 2 §:n 6 momentissa tarkoitetuista lapsista tai nuorista.

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada toisiltaan, toiselta kunnalta ja työvoimaviranomaiselta sekä tässä laissa tarkoitettulta palveluntuottajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 22 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman tarkistamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, joille on laadittu kotoutumissuunnitelma ja jotka täyttävät 20 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettua edellytystä.

Kunnalla tai työvoimaviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta ja Digi- ja väestötietovirastolta 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimista varten välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, joille on laadittava 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi.

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä toisiltaan, Kansaneläkelaitokselta, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta ja Digi- ja väestötietovirastolta 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimista varten välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, mikäli hyvinvointialue osallistuu 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin.

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä toisiltaan, maahanmuuttajan edelliseltä kotikunnalta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, tässä laissa tarkoitettulta palveluntuottajalta ja 35 §:ssä tarkoitettua alaikäisen edustajalta 20 ja 22 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä varten välttämättömät tiedot 2 §:n 6 momentissa tarkoitetuista lapsista tai nuorista.

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada toisiltaan, toiselta kunnalta ja työvoimaviranomaiselta, Opetushallitukselta, kehittämis- ja hallintokeskukselta sekä tässä laissa tarkoitettulta palveluntuottajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 22 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman tarkistamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, joille on laadittu kotoutumissuunnitelma ja jotka täyttävät 20 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettua edellytystä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

92 §

*Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen
muu tiedonsaantioikeus*

(lisätään uusi 2 mom.)

(lisätään uusi 92 a §)

(lisätään uusi 92 b §)

92 §

*Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen
muu tiedonsaantioikeus*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 55 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta tai ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä Suomeen otettavasta henkilöstä toiselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta sekä kehittämis- ja hallintokeskukselta.

92 a §

Kehittämis- ja hallintokeskuksen muu tiedonsaantioikeus

Kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 56 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta tai ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä Suomeen otettavasta henkilöstä kunnalta, työvoimaviranomaiselta, hyvinvointialueelta, Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselta, Digi- ja väestötietovirastolta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Kansaneläkelaitokselta, Opetushallitukselta, Maahanmuuttovirastolta, vastaanottokeskukselta, muulta valtion viranomaiselta, 35 §:ssä tarkoitettulta edustajalta sekä tässä laissa tarkoitettulta palveluntuottajalta.

92 b §

Opetushallituksen tiedonsaantioikeus

Opetushallituksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 26 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta kunnalta, työvoimaviranomaiselta,

kehittämisen- ja hallintokeskukselta sekä tässä laissa tarkoitetulta palveluntuottajalta.

94 §

Palveluntuottajan kotoutumista edistävien palveluiden tuottamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus

Edellä 2 luvussa tarkoitettuja palveluita tuottavalla julkisella tai yksityisellä oppilaitoksella tai muulla palveluntuottajalla, jonka asiakkaaksi kotoutuja-asiakas ohjataan kotoutumissuunnitelman mukaisesti, on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä kunnalta, työvoimaviranomaiselta ja edeltäviltä palveluntuottajilta 2 luvussa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi seuraavat kotoutuja-asiakasta, hänen kotoutumissuunnitelmaansa ja palvelutarvettaan koskevat tiedot:

- 1) nimet;
- 2) syntymäaika ja -paikka;
- 3) henkilötunnus;
- 4) äidinkieli;
- 5) asiantuntijakieli;
- 6) kansalaisuus tai kansalaisuudettomuus ja kansallisuus;
- 7) koti- ja asuinpaikka;
- 8) yhteystiedot;
- 9) virkailijan nimi;
- 10) kotoutumissuunnitelman laatimispäivä ja voimassaolo;
- 11) merkitty koulutussuositus ja muut osamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa esiin tulleet koulutukseen liittyvät kartoitukset;
- 12) kielitaidon lähtötason testauksen tulos;
- 13) aiemmin suoritettu koulutus tai tutkinto;
- 14) aiempi ammatti tai työkokemus;
- 15) asiakkaan tavoiteammatti;
- 16) mahdollisen aiemman kotoutumista edistävän koulutuksen tai opintojen opintosuunnitelma ja arvio sen toteutumisesta;
- 17) mahdollisessa aiemmassa kotoutumista edistävässä koulutuksessa tai opinnoissa sovitut toimenpiteet ja tavoitteet jatkosta; ja

94 §

Palveluntuottajan kotoutumista edistävien palveluiden tuottamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus

Edellä 2 luvussa tarkoitettuja palveluita tuottavalla julkisella tai yksityisellä oppilaitoksella tai muulla palveluntuottajalla, jonka asiakkaaksi kotoutuja-asiakas ohjataan kotoutumissuunnitelman mukaisesti, on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä kunnalta, työvoimaviranomaiselta, *Opetushallitukselta, kehittämisen- ja hallintokeskukselta* ja edeltäviltä palveluntuottajilta 2 luvussa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi seuraavat kotoutuja-asiakasta, hänen kotoutumissuunnitelmaansa ja palvelutarvettaan koskevat tiedot:

- 1) nimet;
- 2) syntymäaika ja -paikka;
- 3) henkilötunnus;
- 4) äidinkieli;
- 5) asiantuntijakieli;
- 6) kansalaisuus tai kansalaisuudettomuus ja kansallisuus;
- 7) koti- ja asuinpaikka;
- 8) yhteystiedot;
- 9) virkailijan nimi;
- 10) kotoutumissuunnitelman laatimispäivä ja voimassaolo;
- 11) merkitty koulutussuositus ja muut osamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa esiin tulleet koulutukseen liittyvät kartoitukset;
- 12) kielitaidon lähtötason testauksen tulos;
- 13) aiemmin suoritettu koulutus tai tutkinto;
- 14) aiempi ammatti tai työkokemus;
- 15) asiakkaan tavoiteammatti;
- 16) mahdollisen aiemman kotoutumista edistävän koulutuksen tai opintojen opintosuunnitelma ja arvio sen toteutumisesta;
- 17) mahdollisessa aiemmassa kotoutumista edistävässä koulutuksessa tai opinnoissa sovitut toimenpiteet ja tavoitteet jatkosta; ja

Voimassa oleva laki

18) muut kuin 1–17 kohdassa tarkoitetut opetukseen tai palveluun osallistumisen kanalta välttämättömät tiedot.

Ehdotus

18) muut kuin 1–17 kohdassa tarkoitetut opetukseen tai palveluun osallistumisen kanalta välttämättömät tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Lain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä maksetaan muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla korvauksia 1.8.2025 jälkeen aiheutuneista 65 §:n 2 momentissa tarkoitetuista perusopetuslain 20 c §:ssä tarkoitettujen tukitoimien kustannuksista noudattaen mitä 65 §:n 4 ja 5 momentissa korvaamisen edellytyksistä ja 70 §:ssä korvausten hakemisesta säädetään.
